

Nr 48

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa ändringar i polislönereglementet m. m.; given Stockholms slott den 20 januari 1956.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sigurd Lindholm

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen underställes riksdagens förslag till vissa ändringar i polislönereglementet m. m. Förslagen grundar sig på en överenskommelse, som — under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande — den 15 december 1955 träffats med Tjänstemännens centralorganisation och Svenska polisförbundet, och innebär i huvudsak följande.

För den icke-ordinarie polispersonalen avkortas tiden för befordran till Ce 13 till 1 år och för befordran till Ce 15 till 3 år. Ordinarie poliskonstapel skall vara placerad i Ca 15. För inrättande av förste poliskonstapelstjänst i Ca 17 skall gälla ändrade grunder, vilka medför en väsentlig förbättring av befordringsmöjligheterna för polispersonal med arbetsuppgifter, för vilka befälsutbildning icke är erforderlig. I fråga om lönegradsplacering av befäls- och kriminaltjänsterna föreslås också vissa ändringar. Förslagen beträffande den ordinarie polispersonalen medför uppflyttning av sammanlagt omkring 1 500 tjänster.

Ekiperingsbidrag till ordinarie eller extra ordinarie polisman skall tills vidare, så länge central inköpsorganisation för uniformspersedlar saknas, utgå med 420 kronor för år.

Den årliga kostnadsökningen för löner har beräknats till 1,5 miljoner kronor, exklusive den lönekostnadsökning, som kan föranledas av förslagen om förkortad befordringsgång för icke-ordinarie polispersonal och som uppskattningsvis torde uppgå till 300 000 à 400 000 kronor. Höjningen av ekiperingsbidraget beräknas medföra en årlig kostnadsökning av 1 miljon kronor.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 janu-
ari 1956.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för civildepartementet, statsrådet Lindholm, fråga om *vissa ändringar i polislönereglementet m. m.* och anför därvid följande.

I prop. 1954: 75 angående polispersonalens avlöningsförmåner m. m. hemställde Kungl. Maj:t om riksdagens bemyndigande dels att utfärda polislönereglemente i huvudsaklig överensstämmelse med ett vid statsrådsprotokollet i ärendet såsom bilaga fogat författningsförslag att gälla från och med den 1 juli 1954, dels att under de förutsättningar och i den omfattning, som i protokollet närmare angivits, vidtaga ändringar i reglementet, dels ock att utfärda erforderliga övergångsbestämmelser. Propositionen grundade sig på ett av 1953 års polislöneutredning framlagt förslag, vilket under hösten 1953 varit föremål för överläggningar mellan representanter för civildepartementet, å ena, samt Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Svenska polisförbundet, å andra sidan. Såsom resultat av dessa överläggningar hade nämnda organisationer den 14 januari 1954 förklarat sig godkänna ett inom civildepartementet utarbetat förslag, som innebar, att polispersonalens avlöningsförhållanden skulle regleras i huvudsaklig överensstämmelse med det av utredningen framlagda förslaget med vissa förtydliganden, ändringar och tillägg. Genom riksdagens skrivelse nr 152 erhöll Kungl. Maj:t de begärda bemyndigandena. Med stöd härav utfärdade Kungl. Maj:t den 14 maj 1954 polislönereglemente (SFS nr 226), tillägsbestämmelser till reglementet (SFS nr 227) och övergångsbestämmelser till detsamma (SFS nr 294).

Den 21 mars 1955 hemställde Svenska polisförbundet om överläggningar med representanter för civildepartementet om en revision av polislönereglementet. Sedan i anledning härav vissa undersökningar utförts inom departementet och förberedande överläggningar ägt rum med företrädare för TCO och polisförbundet, upptogs överläggningar mellan representanter för departementet och nämnda personalorganisationer under november 1955. Dessa överläggningar resulterade den 15 december 1955 i att personalorganisatio-

nera förklarade sig godkänna ett från civildepartementets sida, under förut-sättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, framlagt förslag till ändringar i polislönerglementet med tilläggsbestämmelser m. m. Detta förslag innefattas i en *departementspromemoria*, vilken torde få fogas såsom *bilaga A* vid statsrådsprotokollet i detta ärende.

Departementschefen

1954 års polislönereglering innebar, att all polispersonal i landet, såväl den statliga som den kommunala, inordnades under ett enhetligt lönerglemente, som i allt väsentligt överensstämmer med statens allmänna avlöningsreglemente. Då den kommunala polispersonalens avlöningsvillkor dessförinnan faststälts av varje polisdistrikt för sig, är det naturligt att övergången till för hela riket gällande bestämmelser kommit att utfalla olika på olika håll. Med hänsyn härtill har jag inte velat motsätta mig, att en översyn av vissa bestämmelser i polislönerglementet redan nu vidtages, även om den tid, som reglementet varit i kraft, i och för sig kan synas vara väl kort för att tillräckliga erfarenheter skulle ha vunnits för en dylik översyn. I ett väsentligt hänseende, nämligen beträffande bestämmelserna om polismanstjänsternas lönegradsplacering, har emellertid utfallet i praktiken noggrant kunnat följas. Sålunda har polisväsendets organisationsnämnd, som enligt föreskrift i 5 § 3 mom. reglementet har att avge rådgivande yttranden i ärenden, som rör polispersonalens lönegradsplacering, förvärvat en betydande sakkunskap i dylika frågor. Jag vill erinra, att organisationsnämnden i samband med löneregleringen hade att detaljgranska och avge yttranden över förslag till personalstater för landets samtliga polisdistrikt (då ca 830 st.). Nämnden har även vid behandlingen av de organisationsfrågor, som utgör en väsentlig del av nämndens arbetsuppgifter, haft goda möjligheter att i detalj studera de praktiska verkningarna i olika hänseenden av de meddelade bestämmelserna. Vid översynen av de gällande bestämmelserna har civildepartementets representanter tillgodogjort sig nämndens erfarenheter av tillämpningen av dessa bestämmelser och även haft tillgång till inom nämnden upprättade sammanställningar av gällande personalstater för samtliga polisdistrikt.

De förslag till ändringar i polislönerglementet och tilläggsbestämmelserna till reglementet, som vid den verkställda översynen ansetts böra upptagas till vidare överväganden, har jämte vissa andra frågor redovisats i den förenämnda departementspromemorian, vilken, såsom tidigare angivits, godkänts av TCO och Svenska polisförbundet. Då förslagen bl. a. synes vara ägnade att säkerställa ett jämnare utfall av reglementets bestämmelser, vill jag förorda, att den träffade överenskommelsen godtages av Kungl. Maj:t och att den underställes riksdagens prövning i de delar, beträffande vilka det ankommer på riksdagen att meddela beslut.

Överenskommelsen berör väsentligen föreskrifter, som finns intagna i tilläggsbestämmelserna till polislönerglementet. Som framgår av departementspromemorian (punkterna 1—7) är så i huvudsak fallet i fråga om de föreslagna ändrade reglerna för lönegradsplacering. Polislönerglementet in-

nehåller nämligen endast en förteckning över de för polispersonal tillämpliga lönegraderna och tjänstebestämmelserna (5 § 1 mom.). Enligt 5 § 3 mom. reglementet skall emellertid bestämmelser om fördelningen av polismans-tjänsterna på de i 1 mom. angivna lönegraderna meddelas av Kungl. Maj:t i enlighet med av riksdagen godkända grunder. Med hänsyn härtill torde riksdagens godkännande böra inhämtas i fråga om de i punkterna 1—7 i promemorian upptagna förslagen. Anmärkas må, att punkterna 1 och 2 påkallar ändring av såväl den förutnämnda lönegradsförteckningen i 5 § 1 mom. reglementet som de i anslutning härtill meddelade tilläggsbestämmelserna. Förslaget under punkten 8 har samband med punkten 3. Rörande de under punkterna 10—12 framlagda förslagen får jag erinra, att dessa berör förmåner, vilka utgår i enlighet med bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut (19 § polislönereglementet). På grund härav bör även ifrågavarande ändringsförslag underställas riksdagen för godkännande. Förslagen under punkterna 13 och 15 påkallar ändringar i reglementet.

I anslutning till den träffade överenskommelsen har inom civildepartementet upprättats förslag till kungörelse om ändring i polislönereglementet den 14 maj 1954 (nr 226), vilket torde få fogas såsom *bilaga B* vid statsrådsprotokollet i detta ärende.

Beträffande de särskilda delarna i departementspromemorian torde jag få framhålla följande.

De i punkten 1 i promemorian föreslagna ändringarna innebär, att nyanställd polisman snabbare når högre lönegrad än med nuvarande ordning, och torde kunna bidra till en förbättrad rekrytering. Begynnelselönen skall fortfarande vara 11 lönegraden, men polismannen skall efter ett år — mot nu ett och ett halvt år — kunna uppflyttas till 13 lönegraden. Efter sammanlagt tre års tjänstgöring vid polisväsendet, utbildningstiden vid polis-skolan därvid inräknad, skall han kunna uppflyttas till 15 lönegraden. I sistnämnda hänseende gäller för närvarande, att polisman, som innehaft anställning under fem år, under vissa förutsättningar kan antagas till extra ordinarie poliskonstapel i lönegrad Ce 15. Om polisman får vänta särskilt länge på att genomgå konstapelsklassen, d. v. s. den fackutbildning, som fordras för antagande till extra ordinarie poliskonstapel, skall han enligt förslaget efter två års tjänstgöring — nu tre år — kunna antagas till extra poliskonstapel i lönegrad Cg 13.

I förevarande sammanhang torde jag få beröra även punkten 14. För närvarande tillämpas arvodesanställning, förutom för sådana polisrekryter, som avses i Kungl. Maj:ts brev den 27 maj 1955 angående anslag till bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt (jfr prop. 1955: 155), i viss utsträckning även för annan personal, som anlitas för vikariatstjänstgöring eller annan tillfällig tjänstgöring. Dessutom finns i landsbygdsdistrikten ett antal arvodesanställda förutvarande fjärdingsmän med deltids-tjänstgöring. I prop. 1954: 75 förutsattes, att extra anställning i regel skulle

ifrågakomma för tillfälligt anställd personal, dock ej i fråga om pensionerad polisman, som återanställdes. Det har emellertid kunnat förmärkas en viss obenägenhet hos polisdistrikten att i den utsträckning, som sålunda avsetts, använda extra anställning. Härtill torde ha bidragit den omständigheten att enligt 21 § 2 mom. polislönerglementet extra polisman äger er-hålla fri beklädnad. Med hänsyn till den ändring av nämnda bestämmelse, som i det följande föreslås, kommer emellertid denna omständighet att förlora betydelse. Å andra sidan innebär arvodesanställning för personalen vissa olägenheter, bl. a. i fråga om löneklassplacering vid senare erhållen löneplansanställning. Mot bakgrunden härav har skäl ansetts föreligga för tillämpande av arvodesanställning endast beträffande pensionerade polismän, varjämte de i det föregående omnämnda deltidsanställda polismännen även i fortsättningen i regel synes böra anställas mot arvode.

Punkten 2 innehåller, att ordinarie poliskonstapel skall vara placerad i lönegrad Ca 15. Enligt gällande bestämmelser finns två lönegrader för ordinarie poliskonstapel, nämligen Ca 13 och Ca 15. Den förstnämnda lönegrads-placeringen skall användas endast i polisdistrikt med centraliserad poliskår om mer än 5 polismän för egentlig polisverksamhet. Tjänster i Ca 13 skall i dylikt distrikt inrättas till sådant antal, att summan av antalet sådana tjänster jämte i förekommande fall antalet rekryteringstjänster uppgår till en femtedel av hela antalet tjänster vid kåren (exklusive statspolispersonal). På grund av dessa föreskrifter har poliskonstapelstjänster i Ca 13 inrättats till ett förhållandevis ringa antal. I Stockholm och Göteborg har sålunda antalet sådana tjänster utgjort endast omkring 5 resp. 11 procent av sammanlagda antalet ordinarie poliskonstapelstjänster. Motsvarande procentsiffra för alla polisdistrikt, beräknad som ett medeltal, uppgår till ca 9. Det framlagda förslaget innebär, att omkring 340 tjänster uppflyttas från lönegrad Ca 13 till Ca 15.

Vad beträffar tjänst såsom förste poliskonstapel i lönegrad Ca 17, innebar 1954 års polislönereglering, att dylik tjänst skulle avses för polisman, som utan att inneha befälsställning eller ställning såsom förste man i polisdistrikt, fullgjorde enbart utredningsarbete. Härutöver skulle förste poliskonstapelstjänster inrättas i Stockholms, Göteborgs och Malmö polisdistrikt till samma antal som antalet poliskonstapelstjänster i lönegrad Ca 15 samt i annat polisdistrikt med omkring 50 000 invånare eller mer och med ständigt, enligt turlista reglerad radiobilpatrullering till så stort antal, som motsvarade hälften av antalet i radiobiltjänst placerade polismän. Vid ordningsstatspolisavdelning skulle tjänster, som ej utgjorde befälstjänster, fördelas med lika antal på 15 och 17 lönegraderna. Dessa grunder föreslås nu skola ersättas av fasta kvotregler av den innebörd, som framgår av punkten 3 i departementspromemorian. Det har vid överläggningarna i ärendet förutsatts, att den under 3 b) föreslagna regeln skall tillämpas även beträffande städerna Solna, Sundbyberg och Mölndal med hänsyn till dessa städers allmänna struktur och omedelbara grannskap till Stockholm resp. Göteborg (jfr prop. 1954: 75, s. 69). De i punkten 3 a)–c) föreslagna reglerna medför uppflytt-

ning från Ca 15 till Ca 17 av omkring 300 tjänster under a), 130 tjänster under b), 155 tjänster under c), 185 tjänster under d) samt 30 tjänster under e), eller av sammanlagt omkring 800 tjänster.

Det nu berörda förslaget ger mig anledning framhålla, att detsamma innefattar en väsentlig ökning av befordringsmöjligheterna med därav följande förbättring av pensionsunderlagen för polispersonal med arbetsuppgifter, för vilka befälsutbildning icke anses erforderlig, d. v. s. det övervägande flertalet polismän vid ordningspolisavdelningarna i polisdistrikten. Ett genomförande av förslaget i denna del torde komma att få stor betydelse för rekryteringen till polisväsendet. Som jag nyss nämnt har grunderna för inrättande av förste poliskonstapelstjänster i förslaget konstruerats såsom fasta kvotregler. Med hänsyn härtill torde det vara ofrånkomligt, att vid tillsättandet av dessa tjänster tjänsteåldern kommer att tillmätas större vikt än tidigare. Införandet av de föreslagna normerna måste å andra sidan, vilket även angivits i punkt 8 i departementspromemorian, leda till att vikariatsersättning över huvud icke utgår vid uppehållande av förste poliskonstapelstjänst. Enligt gällande grunder utgår dylik ersättning vid uppehållande av sådan förste poliskonstapelstjänst, som inrättats för utredningsarbete.

Vad därefter angår sådana tjänster, beträffande vilka genomgång av assistentklassen vid statens polisskola uppställs såsom kompetensvillkor, föreslås i punkten 4, att i polisdistrikt, där endast en befälstjänst finns inrättad, denna skall vara placerad i lönegraden Ca 19. Förslaget medför uppflyttning från Ca 17 till Ca 19 av omkring 140 polisassistenttjänster i de mindre polisdistrikten. I punkten 5 föreslagna ändringar syftar till att undanröja vissa ojämnheter, som uppkommit med gällande regler. I anslutning till dessa förslag har vid överläggningarna förutsatts, att jourhavande befäl i vaktstyrka skall placeras i lönegrad Ca 21 i städerna Karlskrona, Sundsvall, Solna, Lund, Sundbyberg och Mölndal. Med anledning av dessa ändringar uppflyttas omkring 65 tjänster från Ca 19 till Ca 21.

I fråga om lönegradsplacering av poliskommissariatjänster har i punkten 6 föreslagits en ändring, så att kommissarie placeras i 25 lönegraden i polisdistrikt med minst omkring 20 000 invånare och med en poliskår om minst omkring 30 polismän — nu 25 000 invånare resp. 35 polismän. Denna ändring leder under nuvarande förhållanden till uppflyttning i första hand av kommissariatjänsterna i Nyköping. Härutöver har emellertid vid överläggningarna skäl ansetts föreligga för lönegradsuppflyttning till Ca 25 av poliskommissariatjänsterna i vissa andra städer, vilka icke helt uppfyller angivna villkor, nämligen Falun, Kristinehamn, Lidingö, Växjö, Skövde, Umeå och Visby. Jag vill erinra, att även i samband med 1954 års polislöne reglering avsteg gjordes i vissa fall från de föreslagna normerna för lönegradsplacering av kommissariatjänsterna. Med ett undantag är de städer, där avsteg i nu förevarande sammanhang ifrågasättes, garnisonsstäder och utgör såsom residensstäder eller eljest centralorter för större landsbygdsområden. Sammanlagt uppflyttas med anledning av vad jag nu anfört 12 poliskommissariatjänster från Ca 23 till Ca 25.

I punkten 7 har upptagits vissa ändringar berörande kriminalpolis- tjänsternas fördelning på förekommande lönegrader. Förslaget innebär uppflyttning från Ca 17 till Ca 19 av omkring 100 tjänster och från Ca 19 till Ca 21 av omkring 35 tjänster.

Vid överläggningarna har förutsatts, att de under punkterna 3—7 föreslagna reglerna icke skall i något polisdistrikt medföra försämring i gällande personalstater. Härvid åsyftas bl. a., att relationerna mellan antalet tjänster i olika lönegrader i vissa fall redan nu kan vara förmånligare än som följer av förslagen.

Sammanlagt beräknas de under punkterna 2—7 i promemorian framlagda förslagen medföra lönegradsuppflyttning av omkring 1 500 tjänster. I rikets polisdistrikt finns för närvarande omkring 8 900 polistjänster inrättade.

För att de föreslagna ändrade grunderna för lönegradsplacering skall kunna genomföras på smidigast möjliga sätt och inom avsedd tid torde särskilda åtgärder erfordras. Enligt vad jag inhämtat har chefen för inrikesdepartementet, efter att i ärendet ha samrått med företrädare för Svenska landskommunernas förbund och Svenska stadsförbundet, för avsikt att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att uppdraga åt polisväsendets organisationsnämnd — som enligt vad som tidigare nämnts redan för närvarande enligt polislönereglementet är den rådgivande instansen i frågor rörande polismanstjänsternas lönegradsplacering — att upprätta och till polisdistrikten överlämna förslag till de ändringar i personalstaterna, som ett godkännande av departementspromemorian kan medföra. Då nämnden förfogar över fullständiga uppgifter rörande polisorganisationen inom de enskilda polisdistrikten, kan en sådan ordning mycket väl tillämpas. Förfarandet torde ur flera synpunkter vara rationellare än att polisdistrikten själva upprättar förslag — i vilket fall, såsom skedde i samband med genomförandet av 1954 års löne reglering, detaljerade anvisningar till ledning för arbetet torde behöva utarbetas — och att organisationsnämnden först därefter får tillfälle att granska staterna.

Under överläggningarna med personalorganisationerna har från dessa framställts yrkande om en utvidgning av rätten till ersättning för flyttningskostnad till att omfatta även befodringsfall. För närvarande utgår sådan ersättning endast vid tvångsförflyttning, såvida icke Kungl. Maj:t annorlunda förordnar. Det sålunda upptagna spörsmålet, som i viss mån är en fråga om i vilken ordning kostnaderna för flyttningsersättningen skall bestri- das, synes, såsom i punkten 9 i departementspromemorian angivits, böra göras till föremål för en närmare utredning. Jag torde i annat sammanhang få återkomma härtill.

Enligt punkten 10 i departementspromemorian skall i fråga om beredskapsersättning särskilda föreskrifter införas beträffande fall, då beredskapen omfattar endast del av tiden mellan två tjänstgöringspass.

För sådan av polischef beordrad eller av tvingande omständigheter påkallad och sedermera av polischef godkänd tjänstgöring, som av polisman, vilken icke är berättigad erhålla gottgörelse för övertidstjänstgöring, fullgöres

mellan kl. 22 och 6, utgår enligt 14 § 3 mom. tillägsbestämmelserna till polislönerglementet s. k. tjänstgöringstillägg. I detta hänseende föreslås, som framgår av punkten 11, den ändringen, att för sådan här avsedd tjänstgöring som fullgöres under stadgad fridygnsledighet — enligt 25 § polisreglementet skall polisman i medeltal en gång i veckan erhålla tjänstfrihet under 24 timmar i följd — tjänstgöringstillägg skall utgå även för annan tid än mellan kl. 22 och 6. Jag anser det angeläget att i detta sammanhang framhålla, att polisman icke bör annat än i undantagsfall beordras till tjänstgöring under på förhand fastställd fridag.

I gällande regler om vittnesarvode för vissa vittnesinställelser m. m. föreslås enligt punkten 12 en jämkning av innebörd, att arvode skall utgå med lägst 8 kronor.

Ekiperingsbidrag till ordinarie eller extra ordinarie polisman, vilket för närvarande utgår med 270 kronor för år, skall enligt förslaget (punkten 13) utgå med ett till 420 kronor förhöjt belopp, så länge central inköpsorganisation för beklädnad saknas. Jag vill understryka, att ifrågavarande höjning, som är betydande, är avsedd att innefatta kompensation för de högre ekiperingskostnader, som polispersonalen i jämförelse med andra befattningshavare får vidkännas till följd av att inköp av uniformspersedlar mestadels måste ske i allmänna handeln. Som jag förut antytt äger för närvarande, förutom polisaspirant, extra polisman såsom lån utan ersättning erhålla för tjänsten erforderlig beklädnad och utrustning. Förslag framlägges nu om att sådan extra polisman, som är skyldig att inneha fullständig tjänstedräkt, skall liksom extra ordinarie eller ordinarie polisman äga åtnjuta ekiperingsbidrag, vilket dock med hänsyn till att de extra polismännen ofta anställes endast för kortare tid, torde böra utgå med ett för dag beräknat belopp.

Eftersom polismännen är skyldiga att underkasta sig ändring i förevarande bestämmelser, har det inte ansetts nödvändigt att i författningsförslaget ange den provisoriska karaktären av de föreslagna beloppen.

Enligt punkten 15 förutsattes, att till ordinarie poliskonstapel eller förste poliskonstapel, som tages i anspråk såsom instruktör för polispersonal vid specialutbildning, skall kunna utgå särskilt arvode. Förslaget påkallar ändring av 19 § polislönerglementet. Beträffande storleken av arvodesbeloppen har vid överläggningarna, i anslutning till vissa för försvaret nu gällande bestämmelser, förutsatts, att arvode skall utgå med 130 kronor för månad till instruktör för tjänstehundavdelning och med 65 kronor för månad vid ständig kommendering i övrigt som instruktör vid specialutbildning.

I anledning av innehållet i punkten 18 må erinras, att s. k. parallelluppflyttning i löneklass medgavs polispersonalen vid övergång till högre lönegrad i samband med det nya reglementets ikraftträdande. Mot bakgrunden av de erfarenheter, som vunnits rörande verkningarna av en sådan särskild lönetursregel, har det inte ansetts lämpligt att vid lönegradsuppflyttningar på grund av den nu föreslagna revisionen av polislönerglementet tillämpa en liknande anordning. Detta innebär, att några särskilda övergångsföreskrifter i löneklasshänseende inte erfordras i nu förevarande sammanhang.

Då emellertid i andra hänseenden vissa övergångsbestämmelser kan bli erforderliga — jag har förut nämnt frågan om skydd mot försämring i gällande personalstater — får jag föreslå, att Kungl. Maj:t av riksdagen utverkar bemyndigande att meddela sådana bestämmelser.

Jag torde i detta sammanhang få erinra om att Kungl. Maj:t i anslutning till punkten 16 i departementspromemorian genom beslut den 30 december 1955 utfärdat kungörelse (SFS nr 727) om provisorisk nedsättning av arbetstiden för viss polispersonal m. m. att gälla från och med den 1 februari 1956 tills vidare intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnar. Kungörelsen medför — så länge avsedd arbetstidsnedsättning icke genomföres — att sådana polismän i vissa större städer, som i ovanligt stor utsträckning tages i anspråk för tjänstgöring i fotpatrull eller såsom trafikpost, får uppbära övertidsersättning med högst omkring 50 kronor för månad. Det har förutsatts, att såväl ett genomförande av arbetstidsnedsättningen som ett upphävande av kungörelsen skall föregås av överläggningar med vederbörande personalorganisation.

I författningsförslaget har även upptagits förslag till ändring av 2 § 1 mom. polislönereglementet i fråga om vad som skall förstås med vederbörande myndighet. Enligt nämnda författningsrum i dess nuvarande lydelse avses, i den mån ej annat stadgas, med vederbörande myndighet i fråga om kommunalt anställd polisman polismynd, där sådan finns, och eljest vederbörande drätselkammare, kommunalnämnd eller kommunalförbundsdirektion. I vissa kommuner förekommer emellertid, att andra organ än de nu angivna, t. ex. lönenämnder, handlägger ifrågavarande ärenden. Med hänsyn härtill bör 2 § 1 mom. reglementet jämkas därhän, att med vederbörande myndighet jämväl avses den nämnd, åt vilken kommunen uppdragit att utöva beslutanderätten i olika enligt reglementet förekommande ärenden.

De föreslagna ändringarna av polislönereglementet med tilläggsbestämmelser bör träda i kraft den 1 juli 1956. Ett genomförande av förslagen kan vid nuvarande organisation och lönenivå beräknas medföra en årlig kostnadsökning för löner av 1,5 miljoner kronor, exklusive den lönekostnadsökning, som kan föranledas av förslagen om förkortad befordringsgång för icke-ordinarie polispersonal. Sistnämnda kostnadsökning kan icke beräknas med någon större grad av tillförlitlighet, men gjorda uppskattningar ger vid handen, att man för närvarande torde få räkna med en kostnadsökning om 300 000 å 400 000 kronor för år. I detta sammanhang bör nämnas, att de sammanlagda utgifterna för löner till polispersonalen beräknas uppgå till över 100 miljoner kronor för år. Vidare tillkommer ökade kostnader för ekiperingsersättningar med omkring 1 miljon kronor för år samt smärre utgiftsökningar i anledning av förslagen i fråga om tjänstgöringstillägg och vittnesarvode.

En del av nu berörda kostnadsökningar faller på poliskåren i Boden. För Kungl. Maj:t bör därför utverkas bemyndigande att medge erforderligt över-

skridande under budgetåret 1956/57 av den i avlöningsstaten för denna poliskår upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal.

I detta sammanhang torde jag få anmäla, att de av viss polispersonal i huvudsakligen Stockholm och Göteborg sedan i april 1954 resp. september 1952 upprätthållna stridsåtgärderna numera nedlagts. Beslutet om stridsåtgärdernas hävande fattades den 27 december 1955 av Riksförbundet Sveriges polismän, en sammanslutning som under hösten 1955 bildades av bl. a. nyssnämnda, ur Svenska polisförbundet utbrutna personalgrupper.

I likhet med mina företrädare har jag ansett mig inte böra ingå på några överläggningar med nämnda personalgrupper, så länge de upprätthöll stridsåtgärder mot vederbörande polisdistrikt. Det torde emellertid få nämnas, att från TCO:s sida kontakter upptagits med ledningen för de fronderande polismännen, varvid dessa fått vissa informationer om förhandlingsläget. I början av december 1955 meddelade jag TCO, att därest riksförbundet upphävt stridsåtgärderna före den 15 december — den dag, då överläggningarna med TCO och Svenska polisförbundet beräknades ingå i ett avgörande skede — riksförbundet skulle få möjlighet att deltaga i överläggningar med civildepartementet. När emellertid riksförbundet inte före nämnda dag hävt stridsåtgärderna och det förelåg anledning antaga, att riksförbundets medlemmar inte erhållit tillräckliga underrättelser om innebörden av departementspromemorian, utfärdade Kungl. Maj:t på mitt förslag den 16 december 1955 särskilda bestämmelser, som innebar att möjlighet skulle beredas dem att före den 1 januari 1956 individuellt anmäla, att de önskade övergå på polislönerementet och att de i samband därmed avstod från att deltaga i stridsåtgärder. Praktiskt taget samtliga ifrågavarande polismän har numera anmält att de önskar övergå till polislönerementets villkor och bestämmelser. Riksförbundet har även, som nyss nämnts, hävt stridsåtgärderna.

Jag är angelägen framhålla, att de stridande personalorganisationerna inte genom sina åtgärder lyckats för sina medlemmar uppnå några andra förmåner än dem som ingår i överenskommelserna mellan civildepartementet samt TCO och Svenska polisförbundet den 14 januari 1954 och den 15 december 1955. I detta sammanhang torde jag även få beröra den omständigheten, att de fronderande polisgrupperna, genom att övergå på reglementet och nedlägga stridsåtgärderna, retroaktivt fr. o. m. den 1 januari 1955 fått komma i åtnjutande av det lönetillägg, som fr. o. m. nämnda dag kommit andra grupper till del. Enligt min mening är det i och för sig otillfredsställande att retroaktiva löneförmåner utgår för tid, då stridsåtgärder upprätthållits. Jag har emellertid för denna gång ansett mig inte böra motsätta mig retroaktivitet i anslutning till den praxis, som under senare år tillämpats för löneplansanställd personal inom den offentliga sektorn av arbetsmarknaden i samband med lönekonflikter. För framtiden bör dock gälla, att de grupper inom det statliga löneområdet, som tillgriper stridsåtgärder, i detta hänseende bör behandlas på samma sätt som nu tillämpas inom den enskilda sektorn av arbetsmarknaden.

Hemställan

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga ändringar i polis-lönereglementet den 14 maj 1954 (nr 226) i huvudsaklig överensstämmelse med det såsom bilaga B vid statsrådsprotokollet fogade författningsförslaget;

2) i övrigt godkänna de av mig i det föregående förordade förslagen om ändrade grunder för lönegradsplacering av polismanstjänster samt om ändring i avlöningsförmånerna för polispersonalen m. m.;

3) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som kan bli erforderliga i anledning av de under 1) och 2) omförmälda förslagen och att jämväl i övrigt vidtaga erforderliga åtgärder för förslagens genomförande fr. o. m. den 1 juli 1956; samt

4) bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1956/57 medge det överskridande av den i avlöningsstaten för polis-kåren i Boden upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, som kan föranledas av vad sålunda föreslagits.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Uno Wilhelmsson

PM

angående ändringar i polislönerelementet med tillägsbestämmelser m. m.

1. Tiden i Cf (Cg) 11 avkortas till 1 år och tiden för befordran till Ce 15 till 3 år, varvid även i sistnämnda tidsperiod inräknas tiden för konstapelsklassen.

Tiden för uppflyttning till Cg 13 av polisman, som icke kunnat beredas plats för deltagande i konstapelsklassen vid statens polisskola, avkortas till 2 år (3 § 1 och 5 mom. TPlr).

2. *Ordinarie poliskonstapel* skall vara placerad i *lönegrad Ca 15* (5 § 1 mom. Plr).

3. För inrättande av *förste poliskonstapelstjänster* i *lönegrad Ca 17* skall gälla följande grunder.

a) I Stockholm, Göteborg och Malmö skall antalet *förste poliskonstapels-tjänster* motsvara *tre fjärdedelar* av sammanlagda antalet sådana tjänster och *poliskonstapelstjänster* i *lönegrad Ca 15*.

b) I städerna Norrköping, Hälsingborg, Örebro, Västerås, Uppsala, Linköping, Borås, Gävle, Eskilstuna och Jönköping (samtliga med omkring 50 000 invånare eller mer) skall antalet *förste poliskonstapelstjänster* motsvara *hälften* av sammanlagda antalet sådana tjänster och *poliskonstapels-tjänster* i *lönegrad Ca 15*.

c) I annat polisdistrikt med en poliskår om mer än 10 man skall antalet *förste poliskonstapelstjänster* motsvara *en tredjedel* av sammanlagda antalet sådana tjänster och *poliskonstapelstjänster* i *lönegrad Ca 15*, dock att antalet tjänster i 17 och högre lönegrad vid kåren icke må överstiga hälften av hela antalet tjänster (i förekommande fall exklusive tjänster vid statspolisavdelning).

d) I polisdistrikt med en poliskår om högst 10 man skall *förste poliskonstapelstjänster* inrättas i den mån så erfordras för att antalet tjänster i 17 och högre lönegrad skall uppgå till:

i distrikt med	3— 4	man	1
» » »	5— 6	»	2
» » »	7— 8	»	3
» » »	9—10	»	4

e) I polisdistrikt med statspolisavdelning skall för inrättande av *förste poliskonstapelstjänster* vid avdelningen gälla samma grunder som vid den kommunala polisavdelningen, dock att antalet *förste poliskonstapelstjänster* skall motsvara minst hälften av sammanlagda antalet sådana tjänster och *poliskonstapelstjänster* i *lönegrad Ca 15* (3 § 2 mom. A TPlr).

4. Gällande regler för placering av *polisassistenttjänst* i *lönegrad Ca 17* och *Ca 19* bibehålles med den jämkningen att i polisdistrikt, där endast en befälstjänst finns inrättad, denna skall vara placerad i *Ca 19* (3 § 2 mom. A TPlr).

5. Gällande regler för inrättande av *förste polisassistenttjänst* i *lönegrad Ca 21* ändras så att

a) sådan tjänst alltid avses för polisdistrikt med mer än 8 man, där ej kommissariatjänst finns inrättad;

b) i polisdistrikt, där jourhavande befäl i vaktstyrka är placerat i lönegrad Ca 21, även övrigt vederbörande kommissarie direkt underställt befäl skall vara placerat i Ca 21 (3 § 2 mom. A TPlr).

6. *Poliskommissarie i lönegrad Ca 25* skall avses för polisdistrikt med minst omkring 20 000 invånare och med en poliskår om minst omkring 30 polismän (3 § 2 mom. A TPlr).

7. a) I punkten 3 av anvisningarna till 3 § TPlr ändras procentsatserna för fördelningen av *kriminalpolismanstjänsterna* i vissa polisdistrikt på lönegrader till följande:

under a) 30 procent

under b) 25, 45, 20 resp. 10 procent

samt i vad avser Stockholm, Göteborg och Malmö 10, 45, 30 resp. 15 procent.

Procenttalet för kriminalassistenttjänster i 19 lönegraden vid kriminalstatspolisgrupp i Stockholm, Göteborg och Malmö ändras till 55 procent.

b) Gällande regler för inrättande av *förste kriminalassistenttjänst i lönegrad Ca 21* bibehålles med den jämkningen att dylik tjänst även avses för kriminalavdelning eller underavdelning till dylik om 4 kriminalpolismän (3 § 2 mom. B TPlr).

8. *Vikariatsersättning* skall icke utgå vid uppehållande av förste polis-konstapelstjänst (10 § 2 mom. TPlr).

9. Frågan om *ersättning för flyttningskostnad* vid befordran skall göras till föremål för närmare utredning (17 § 3 mom. Plr).

10. I fråga om *beredskapsersättning* införes föreskrifter med avseende å fall, då beredskapen omfattar endast del av tiden mellan två tjänstgöringspass. Beredskap förutsättes bli förlagd i omedelbar anslutning till ett tjänstgöringspass (14 § 1 mom. TPlr).

11. *Tjänstgöringstillägg* — som icke utgår till tjänsteman i högre lönegrad än den 22:a — skall utgå även under stadgat fridygn (kl. 0—24), som ingår i av polischef fastställd turlista (alterneringslista). Ingår icke i fridygnet tiden 0—24, skall fridygn anses omfatta 24 timmar i följd räknat från ledighetens början (14 § 3 mom. TPlr).

12. *Vittnesarvode* till polisman, som för vittnesmål nödgas taga i anspråk tid, då vederbörande är tjänstfri enligt gällande tjänstgörings- eller turlista, utgår enligt nuvarande grunder, dock med lägst 8 kronor (14 § 4 mom. TPlr).

13. *Ekiperingsbidrag* skall tillsvidare, så länge central inköpsorganisation för beklädnad saknas, utgå med 420 kronor för år resp. (till begränsat uniformspliktig polisman) med 210 kronor för år.

Extra polisman skall äga åtnjuta ekiperingsbidrag med 1 krona 50 öre för dag, dock högst 420 kronor för år (således ej fri uniform). Om extra polisman vinner aspirantanställning, skall uniform inlösas av polisdistriktet med ett med hänsyn till slitningstiden reducerat belopp (21 § 2 och 3 mom. Plr).

14. *Extra anställning* skall användas för polisman, som tillhör rekryteringspersonalen utan att inneha aspiranttjänst, ävensom för vikarie å polismanstjänst. Pensionerad polisman skall arvodesanställas (26 § Plr).

15. Till ordinarie polis-konstapel eller förste polis-konstapel skall för uppdrag såsom instruktör för polispersonal vid specialutbildning kunna utgå särskilt arvode.

16. *Arbetstiden* för fotpatrullerande personal samt trafikposter må i avvaktan på resultatet av polisarbetstidsutredningens arbete provisoriskt ned-

sättas med 1 timme för vecka under förutsättning att antalet timmar som fotpatrull och trafikpost per vecka överstiger 30, dock att arbetstiden för normal arbetsvecka härigenom icke må understiga 45 timmar.

Därest nu nämnd arbetstidsnedsättning icke kan genomföras, skall utgå övertidsersättning för 1 timme per vecka, varvid övertidstjänstgöringen skall anses ha fullgjorts å kvalificerad övertid.

17. De ändringar i Plr och TPlr, som påkallas av förslagen under punkterna 1—8 och 10—15, skall genomföras fr. o. m. den 1 juli 1956. Provisorisk nedsättning av arbetstiden enligt punkt 16 genomföres fr. o. m. den 1 februari 1956.

18. Parallelluppflyttning i löneklasshänseende medgives icke vid lönegradsuppflyttningar i anledning av förslagen under punkterna 1—7.

Stockholm i civildepartementet den 15 december 1955.

Bilaga B

Förslag

till

kungörelse om ändring i polislönerglementet den 14 maj 1954 (nr 226)

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom., 5 § 1 och 2 mom., 19 § 1 mom. samt 21 § polislönerglementet den 14 maj 1954 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

2 §.

Vissa för reglementets tillämpning grundläggande bestämmelser

1 mom. I den mån icke annat stadgas, avses med *vederbörande myndighet*, i fråga om kommunalt anställd polisman den nämnd, åt vilken kommunen uppdragit att utöva beslutanderätten i olika enligt reglementet förekommande ärenden, och eljest polisnämnd, där sådan finnes, eller vederbörande drätselkammare, kommunalnämnd eller kommunalförbundsdirektion samt i fråga om statligt anställd polisman vederbörande länsstyrelse.

5 §.

Lönegrader. Löneklasser

1 mom. Polisman skall — — — lönegraden omfatta.

Tjänst	Lönegrad med		Omfattar löneklasserna nr
	beteckning	nr	
<i>Aspirant:</i>			
Polisaspirant	Cf	11	11
<i>Extra:</i>			
Polisman	Cg	11	11—14
<i>Extra ordinarie:</i>			
Poliskonstapel	Ce	13	13—16
	Ce	15	15—18
<i>Ordinarie:</i>			
Poliskonstapel	Ca	15	15—18
Förste poliskonstapel	Ca	17	17—20
Kriminalassistent, polisassistent	Ca	17	17—20
	Ca	19	19—22
Förste kriminalassistent, förste polisassistent	Ca	21	21—24
	Ca	23	23—26
Poliskommissarie	Ca	23	23—26
Kriminalkommissarie, poliskommissarie	Ca	25	25—28
	Ca	27	27—30
	Ca	29	29—32

Tjänst såsom — — — särskilt fall.

2 mom. Om i vederbörlig ordning beslutas om inrättande av extra ordinarie tjänst (lönegradsbeteckning Ce) i högre lönegrad än den 15:e eller av extra tjänst (lönegradsbeteckning Cg) i högre lönegrad än den 11:e, skall sådan tjänst, såvida icke Kungl. Maj:t för viss grupp av tjänster annat föreskriver, placeras i lönegrad med något av de nummer, som angivas i tabellen i 1 mom., dock högst i lönegrad med det nummer, som gäller för motsvarande ordinarie tjänst, samt erhålla samma tjänstebenenämning som dylik tjänst.

19 §.

Lönetillägg m. m.

1 mom. I enlighet med bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut, utgår

- a) *beredskapsersättning* för fullgörande av viss beredskapstjänstgöring;
- b) *obekvämlighetsstillägg*;
- c) *tjänstgöringsstillägg* för viss tjänstgöring, som fullgöres av polismän, vilka innehava eller å förordnande uppehålla tjänst i högst 22 lönegraden och vilka icke äro berättigade att åtnjuta gottgörelse för övertidstjänstgöring;
- d) *vittnesarvode* för vissa vittnesinställelser m. m.; samt
- e) *arvode* till ordinarie poliskonstapel eller förste poliskonstapel för uppdrag såsom instruktör för polispersonal vid specialutbildning.

21 §.

Tjänstedrätt och tjänstetecken m. m.

1 mom. Beträffande vad som skall förstås med tjänstedrätt, tjänstetecken och skyddsbeklädnad samt om polismanns skyldighet att bära eller innehava tjänstedrätt eller tjänstetecken och att innehava övrig för tjänsten erforderlig utrustning gäller vad därom särskilt stadgas.

2 mom. Polisaspirant eller sådan extra polisman, som icke är skyldig att innehava fullständig tjänstedrätt, äger *såsom lån utan ersättning* erhålla för tjänsten erforderlig beklädnad och utrustning.

I vad mån polismanen vid tjänstledighet med skyldighet att vidkännas C-avdrag å lönen skall avstå jämväl förmånen av fri beklädnad bestämmes av Kungl. Maj:t.

3 mom. Ordinarie eller extra ordinarie polisman eller sådan extra polisman, som är skyldig att innehava fullständig tjänstedrätt, må enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser *såsom lån utan ersättning* erhålla skyddsbeklädnad eller annan av särskild tjänstgöring påkallad beklädnad ävensom övrig för tjänsten erforderlig, till obligatoriska persedlar icke hörande utrustning.

4 mom. a) Ordinarie eller extra ordinarie polisman, som är skyldig att innehava fullständig tjänstedrätt, äger vid tillträdet av första ordinarie eller extra ordinarie tjänst uppbära *ekiperingshjälp* med 750 kronor, om han icke i annan tidigare anställning vid polisväsendet uppburit ekiperingshjälp.

För underhåll och förnyelse av obligatoriska persedlar äger här avsedd polisman uppbära *ekiperingsbidrag* med 420 kronor för år räknat. För polisman, som äger att regelmässigt under tjänstgöringen bära civil dräkt,

skall dock ekiperingsbidraget utgå med 210 kronor. Rätt till ekiperingsbidrag inträder vid ingången av kalendermånaden näst efter den då ett år förflutit från och med den dag, då polismannen blev berättigad till ekiperingshjälp.

b) Extra polisman, som är skyldig att innehava fullständig tjänstedräkt, äger uppbära *ekiperingsbidrag* med 1 krona 50 öre för varje dag anställningen omfattar, dock sammanlagt högst 420 kronor under ett kalenderår.

c) Ekiperingsbidrag utbetalas under de villkor och enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts be- myndigande, av vederbörande myndighet.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1956.